

УДК 378.245:378.091.4]:37(092)(477)БОГУШ

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2026-3\(228\)-99-103](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2026-3(228)-99-103)

ГНІЗДІЛОВА ОЛЕНА АНАТОЛІЇВНА,

докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри дошкільної освіти,
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка,
м. Полтава, Україна

Olena Hnizdilova,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Preschool Education,
Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University,
Poltava, Ukraine

E-mail: gnizdilovae@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7706-2427>

ФЕНОМЕН НАУКОВОЇ ШКОЛИ А. М. БОГУШ: ТЕМАТИЧНА ЄДНІСТЬ І ЕВОЛЮЦІЯ ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

А Здійснено системний аналіз дисертаційних досліджень наукової школи академкинi А. Богуш – фундаторки української дошкільної лінгводидактики як самостійної наукової галузі. Розкрито феномен наукової школи як цілісного науково-освітнього утворення, що характеризується концептуальною єдністю, методологічною послідовністю та практичною спрямованістю досліджень. На основі системного, історико-педагогічного та наукознавчого аналізу дисертаційних праць, виконаних під науковим керівництвом А. Богуш упродовж 1991–2026 років, виявлено їхню тематичну єдність і визначено шість основних напрямів досліджень. Виокремлено основні періоди розвитку наукової школи. Доведено значний теоретичний, методичний і практичний внесок наукової школи у розвиток педагогічної науки та сучасної системи дошкільної освіти.

Ключові слова: наукова школа; А. Богуш; дошкільна лінгводидактика; дисертаційні дослідження; мовленнєвий розвиток; мовленнєва особистість; комунікативна компетентність; підготовка вихователів

THE PHENOMENON OF A. M. BOHUSH'S SCIENTIFIC SCHOOL: THEMATIC UNITY AND EVOLUTION OF DISSERTATION RESEARCH

С The article presents a systematic analysis of dissertation research conducted within the scientific school of Academician Alla Mykhailivna Bohush, the founder of Ukrainian preschool linguodidactics as an independent scientific field. The phenomenon of a scientific school is revealed as an integral scientific and educational entity characterized by conceptual unity, methodological consistency, and practical orientation of research. The methodological foundations of the scientific school functioning are outlined, including the principles of scientific continuity, conceptual unity, innovation, and practical orientation.

Based on systemic, historical-pedagogical, and scientometric approaches, the dissertation works completed under the supervision of A. M. Bohush during 1991–2026 are analyzed. Their thematic unity is substantiated, and six main research directions are identified: theory and methodology of preschool linguodidactics; historical aspects of the field formation; methods of speech development and teaching children their native language; formation of speech personality and communicative competence; methods of teaching Ukrainian in ethno-national preschool education institutions; professional training of future educators for speech development work.

It is proven that the research's thematic integrity is ensured by common methodological principles, including anthropocentrism, a competence-based approach, national orientation, integration, and continuity. The main stages of the scientific school development (formation, flourishing, and systematic deepening) are determined. Prospect directions for further research are outlined, including children's speech development in the context of digitalization, inclusive education, wartime and post-war conditions, bilingual education, and neurodidactic approaches. The significant theoretical, methodological, and practical contribution of the scientific school to the development of pedagogical science and preschool education is substantiated.

Keywords: scientific school; A. Bohush; preschool linguodidactics; dissertation research; speech development; speech personality; communicative competence; teacher training

Актуальність проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими практичними завданнями. Наукова школа як феномен академічного середовища є важливим чинником розвитку педагогічної науки, продукування інноваційних ідей і підготовки науково-педагогічних кадрів. В умовах модернізації дошкільної освіти України особливої

значущості набуває вивчення діяльності провідних наукових шкіл, які забезпечують наступність наукових традицій, формування концептуальних засад освітньої політики та впровадження інновацій у практику закладів освіти. Однією з таких є наукова школа академкинi Алли Михайлівни Богуш – фундаторки української дошкільної лінгводидактики,

представники якої впродовж десятиліть комплексно досліджують мовленнєвий розвиток дітей, формування мовленнєвої особистості та професійної підготовки педагогів дошкільної освіти.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Проблема функціонування та розвитку наукових шкіл педагогічної науки привертає увагу сучасних дослідників у контексті вивчення механізмів продукування наукового знання, формування наукових традицій і підготовки науково-педагогічних кадрів. У працях українських учених висвітлено загальні теоретико-методологічні засади діяльності наукових шкіл, їхня роль у розвитку педагогічної науки, питання наукової наступності та взаємодії поколінь дослідників.

Окремі аспекти становлення й розвитку наукової школи А. Богуш розкрито у працях О. Трифонової [15], О. Гнізділової [6; 7], а також у публікаціях, присвячених розвитку української дошкільної лінгводидактики та мовленнєвої освіти дітей дошкільного віку. Водночас більшість наукових праць висвітлюють окремі аспекти діяльності наукової школи, тоді як цілісний аналіз дисертаційного доробку її представників як системного феномена педагогічної науки практично відсутній.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Зазначене дає підстави констатувати наявність низки недостатньо досліджених аспектів проблеми. Попри значний науковий інтерес до діяльності наукової школи А. Богуш, недостатньо дослідженими залишаються питання тематичної єдності дисертаційних досліджень, еволюції їхньої проблематики та концептуальної цілісності. Не здійснено комплексного аналізу основних етапів розвитку школи, логіки трансформації наукових ідей і впливу досліджень її представників на сучасну систему дошкільної освіти.

Потребує подальшого осмислення й внесок наукової школи у розроблення інноваційних підходів до мовленнєвого розвитку дітей в умовах цифровізації, інклюзивної освіти та сучасних соціокультурних викликів.

Необхідність розв'язання окреслених проблем зумовила визначення **мети статті**, яка полягає в системному аналізі дисертаційних праць наукової школи академкині А. Богуш для виявлення тематичної єдності та основних напрямів досліджень, що визначають методологічні засади та перспективи розвитку української дошкільної лінгводидактики. Реалізація поставленої мети потребує звернення до історії становлення наукової школи та аналізу провідних напрямів дисертаційних досліджень її представників.

Викладення основного матеріалу. Наукова школа академкині А. Богуш «Теоретико-методичні проблеми дошкільної лінгводидактики» являє собою унікальне явище в українській педагогічній науці. Її неповторність полягає в тому, що вона стала першою й досі залишається провідною науковою школою у галузі дошкільної лінгводидактики на теренах незалежної України [12; 13].

Становлення школи ґрунтувалося на потужній науковій базі, закладеній особисто А. Богуш. Кандидатська дисертація «Явища інтерференції при паралельному засвоєнні дітьми

двох мов» (1970), захищена під керівництвом академіка Г. Костюка, поклала початок системним дослідженням проблеми білінгвізму у дитячому віці [6, с. 10]. Докторська дисертація «Формування оцінно-контрольних дій у дошкільників у процесі навчання рідної та російської мов» (1986) обґрунтувала методику набуття дитиною навичок зіставлення та контролю власного мовлення, ставши методологічним підґрунтям для подальших досліджень її учнів [6, с. 10–11].

Діяльність наукової школи базується на чотирьох ключових принципах:

- принцип наукової наступності забезпечує трансляцію ідей від наукового лідера до учнів через систему наукового керівництва, спільні публікації та участь у конференціях;

- принцип концептуальної єдності передбачає спільність методологічних підходів і понятійно-категоріального апарату;

- принцип практичної спрямованості забезпечує зв'язок теоретичних досліджень із практикою роботи ЗДО. Більшість дисертацій містять авторські методики, технології та програми для впровадження в освітній процес;

- принцип інноваційності передбачає постійне оновлення проблематики відповідно до актуальних потреб освітньої практики та тенденцій розвитку педагогічної науки.

Системний аналіз дисертаційних праць дозволив виокремити шість тематичних напрямів, які логічно взаємопов'язані та утворюють цілісну систему наукового знання.

Теорія і методологія української дошкільної лінгводидактики. Цей напрям є системоутворювальним для всієї наукової школи й представлений фундаментальними докторськими дисертаціями, що визначають методологічні засади галузі.

Докторська дисертація Т. Котик «Теоретичні засади і концепти становлення дошкільної лінгводидактики як наукової галузі» (2005) є однією з ключових праць цього напрямку. Дослідниця ґрунтовно опрацювала теоретичні засади і концепти становлення дошкільної лінгводидактики – «описано й подано як систему методологічні орієнтири її розвитку; побудовано теоретичне уявлення про сучасний стан: її сутність, структуру, характер взаємозв'язків між елементами лінгводидактичної системи, особливості їх функціонування» [6, с. 12].

Н. Гавриш (2002) обґрунтувала лінгводидактичну модель стимулювання мовленнєвої творчості, що поєднує художньо-естетичний, мовленнєвий, інтелектуально-творчий і особистісний компоненти [там само].

К. Крутій (2005) розробила інноваційні методики формування граматично правильного мовлення – лінгвістичні казки, мовленнєві ігри, схеми-моделі, які активно впроваджуються у практику ЗДО [12].

Теоретико-методологічний фундамент закономірно потребував історичного осмислення, що зумовило формування другого напрямку досліджень. Історико-педагогічний напрям досліджень представлений значною кількістю дисертаційних праць, присвячених вивченню та

творчому використанню педагогічної спадщини видатних українських і зарубіжних учених.

Дослідження Т. Садової (1997) стало першою роботою з історії української дошкільної лінгводидактики, де найповніше представлено період формування лінгводидактичного аспекту в педагогічній думці XIX–XX ст. [6, с. 12].

До цього напрямку належать дисертації, присвячені спадщині І. Срезневського (О. Ткачук, 1994), С. Русової (І. Непомняща, 1996; Н. Кирста, 1997; Н. Маліновська, 1997), О. Потєбні (І. Кардаш, 2009 тощо). Науковці також проаналізували лінгводидактичні концепції К. Ушинського та В. Сухомлинського [15, с. 109].

Історичне підґрунтя створило передумови для розгортання методичного напрямку, який є найчисельнішим за кількістю дисертаційних праць й охоплює широкий спектр проблем мовленнєвого розвитку дітей.

Перша науково-експериментальна робота під керівництвом А. Богуш виконана Т. Науменко (1991) на тему «Активізація мовлення дітей раннього віку в дошкільних закладах» [6, с. 11].

Виховання звукової культури мовлення досліджували О. Амацьєва (1997), О. Трифонова (1998), О. Соцька (2008), розкривши специфіку навчання емоційної виразності мовлення [15, с. 109].

Збагачення словника дітей стало предметом п'яти дисертацій (1994–2003), зокрема І. Луценко та К. Крутій, які виявили специфіку організації словникової роботи у ЗДО [6, с. 11].

Розвиток зв'язного мовлення досліджувався у двох аспектах: монологічне мовлення (Л. Фесенко, Т. Постоян, О. Білан, С. Ласунова, І. Попова) та діалогічне мовлення (Г. Чулкова, Н. Луцан) [там само].

Методичні дослідження природно еволюціонували до концептуального ядра школи – формування мовленнєвої особистості. Цей напрям відображає концептуальну основу наукової школи – ідею формування мовленнєвої особистості як головної мети мовної освіти на етапі дошкілья. А. Богуш визначає мовленнєву особистість як «високорозвинену особистість, носія як національно-мовленнєвої, так і загальнолюдської культури, який володіє соціокультурним і мовним запасом, вільно спілкується рідною, державною та іншими мовами в полікультурному просторі, адекватно застосовує набуті полікультурні знання, мовленнєві вміння і навички у процесі міжкультурного спілкування» [15, с. 108].

Дисертаційні дослідження цього напрямку розкривають різні аспекти: формування культури мовленнєвого спілкування (С. Хаджирадєва, 1996); мовленнєву готовність дітей до школи (Н. Шиліна, 2003); формування комунікативної компетентності (Н. Ємельянова, 2003).

О. Трифонова наголошує на актуальності цього напрямку: «якщо брати до уваги, що в останніх нормативно-законодавчих документах наголошено на розвитку soft skills, то для здійснення ефективної комунікації необхідно насамперед розвинути мовлення і сформовані комунікативні навички» [15, с. 108].

Методика навчання дітей української мови в етнонаціональних закладах дошкільної освіти – цей напрям бере початок від кандидатської дисертації А. Богуш (1970), яка «поклала початок системним дослідженням проблеми білінгвізму у дитячому віці і переросла в окремий напрям дошкільної лінгводидактики – навчання української мови як функціонально другої» [6, с. 10].

Проблему навчання української мови як державної в етнонаціональних ЗДО досліджували Л. Казанцева, І. Луценко, В. Ляпунова [12]. А. Богуш описала етапи усвідомлення рідної й другої мов, що допомагає забезпечити індивідуальний підхід до дітей із різними рівнями мовленнєвого розвитку [15, с. 107].

Усі попередні напрями логічно зумовили потребу в дослідженні професійної підготовки вихователів.

Т. Котик (1994) дослідила підготовку майбутніх вихователів до навчання дітей української мови. Докторська дисертація І. Луценко (2013) комплексно дослідила теоретико-методичні засади підготовки майбутніх вихователів до організації комунікативно-мовленнєвої діяльності дітей [6, с. 12].

А. Богуш наголошує на важливості формування «мовно-мовленнєвої особистості майбутніх фахівців ЗДО, яка спроможна не тільки до організації роботи з дітьми з розвитку мовлення, а й володіти методикою навчання, бути методично озброєна технологіями розвитку мовлення дітей» [15, с. 108].

Виявлена тематична єдність шести напрямів ґрунтується на спільних концептуальних положеннях: антропоцентричність – орієнтація на дитину як суб'єкта мовленнєвої діяльності; лінгводидактичний підхід – теоретичне обґрунтування методики навчання рідної мови; компетентнісний підхід – уперше в Україні теоретично обґрунтований для розвитку мовлення дітей раннього й дошкільного віку [3]; національна спрямованість – формування національної свідомості засобами рідної мови; інтегрованість – поєднання мовленнєвої діяльності з різними видами дитячої активності [15, с. 107]; наступність – забезпечення зв'язку між дошкільною та початковою освітою.

Дисертаційні праці наукової школи А. Богуш зробили вагомий внесок у розвиток педагогічної науки та освітньої практики. Теоретичний внесок: обґрунтовано теоретико-методологічні засади української дошкільної лінгводидактики; розроблено концепцію формування мовленнєвої особистості; виявлено закономірності та принципи навчання дітей рідної мови; систематизовано історичний досвід галузі.

Методичний внесок: розроблено авторські методики розвитку мовлення; створено інноваційні технології – лінгвістичні казки, «кубики історії», «фокусне навчання», «ситуативне спілкування» [12]; запропоновано діалогізований і мультидактичний підходи.

Практичний внесок: підготовлено 32 монографії, 22 підручники, 62 навчальні посібники, 10 програм, 2 хрестоматії з грифом МОН України; матеріали впроваджено в Україні та понад десяти країнах світу [6, с. 11; 12; 13].

На основі аналізу дисертаційних праць можна виокремити три основні періоди розвитку наукової школи А. М. Богуш. Виявлена тематична єдність дозволяє простежити й хронологічну логіку розвитку школи. На основі аналізу захищених дисертацій виокремлюємо три періоди.

Перший період (1991–2000 рр.) – становлення наукової школи. Характеризується формуванням основних напрямів досліджень, захистом перших кандидатських дисертацій. У цей період досліджуються переважно часткові проблеми методики розвитку мовлення (звукова культура, словникова робота, зв'язне мовлення) та історичні аспекти лінгводидактики.

Другий період (2001–2010 рр.) – розквіт наукової школи. Захищаються перші докторські дисертації (Н. Гавриш, 2002; Т. Котик, 2005; К. Крутій, 2005), що обґрунтовують теоретико-методологічні засади галузі. Розширюється проблематика досліджень, з'являються нові напрями (мовленнєва творчість, комунікативна компетентність).

Третій період (2011 р. – дотепер) – системне поглиблення досліджень. Характеризується інтеграцією різних напрямів, увагою до підготовки педагогічних кадрів, упровадженням результатів досліджень у практику. Захищаються докторські дисертації Т. Степанової (2011), І. Луценко (2013) та ін.

Результати дослідження. Проведений аналіз дисертаційних праць дозволив узагальнити основні результати функціонування наукової школи А. Богуш та визначити її місце у розвитку сучасної дошкільної педагогіки. Установлено, що наукова школа академіки А. Богуш є цілісним науковим утворенням, яке характеризується концептуальною єдністю, методологічною послідовністю та практичною спрямованістю досліджень. У межах школи сформовано основні напрями української дошкільної лінгводидактики, обґрунтовано компетентнісний підхід до мовленнєвого розвитку дітей, розроблено інноваційні методики та технології навчання.

Систематизація дисертаційних праць дала змогу виокремити шість провідних напрямів досліджень і визначити три основні періоди розвитку наукової школи: становлення, розквіт і системне поглиблення досліджень.

Висновки з даного дослідження. Наукова школа академіки А. Богуш відіграла визначальну роль у становленні української дошкільної лінгводидактики як самостійної наукової галузі. Упродовж понад тридцяти років під науковим керівництвом А. Богуш захищено 67 кандидатських і 23 докторських дисертацій, що становлять цілісний науковий масив.

Тематична єдність дисертаційних досліджень забезпечується спільними методологічними засадами: антропоцентричністю, компетентнісним підходом, національною спрямованістю, інтегрованістю та наступністю. Системний аналіз дозволив виокремити шість основних напрямів досліджень і три періоди розвитку школи: становлення, розквіт і системне поглиблення.

Праці представників наукової школи зробили вагомий внесок у розвиток педагогічної науки, вдосконалення змісту дошкільної освіти та професійної підготовки майбутніх вихователів.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням мовленнєвого розвитку дітей в умовах цифровізації освіти, інклюзивного середовища, білінгвальної освіти, нейродідактичних підходів і сучасних соціокультурних викликів, зокрема роботи з травмованими дітьми засобами мовленнєвої діяльності.

Наукова школа академіки А. Богуш продовжує активно функціонувати, продукуючи нові ідеї та виховуючи нові покоління дослідників. Її досвід є цінним для розвитку української педагогічної науки та системи підготовки науково-педагогічних кадрів.

Список використаних джерел

1. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика: теорія і методика навчання дітей рідної мови : підручник. Київ : Вища школа, 2007. 542 с.
2. Богуш А. М. Інтегрований підхід у дошкільній освіті: мода чи вимога часу? *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2023. № 3 (144). С. 121–127.
3. Богуш А. М. Сучасний підхід до модернізації навчально-виховного процесу вищої школи. *Наука і освіта*. 2017. № 5. С. 14–18. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-5-3>
4. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Слово, 2006. 304 с.
5. Гавриш Н. В. Розвиток мовленнєвотворчої діяльності в дошкільному дитинстві : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02. Київ, 2002. 40 с.
6. Гнізділова О. А. Діяльність української науково-педагогічної школи дошкільної лінгводидактики. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*. 2013. Вип. 64. С. 10–15.
7. Гнізділова О. А. Професійна підготовка майбутніх магістрів дошкільної освіти в процесі вивчення освітнього компоненту «Науковій школи у галузі дошкільної освіти». *Інноваційний потенціал професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі дошкільної освіти* : колективна монографія / за заг. ред. проф. О. А. Гнізділової. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2024. С. 131–169.
8. Йотка В. В. До сутності поняття «наукова школа». *Наукові записки. Психолого-педагогічні науки (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)*. 2023. Вип. 1. С. 7–13. DOI: <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2023-PP-1-7-13>
9. Котик Т. М. Теоретико-методологічні засади становлення і розвитку української дошкільної лінгводидактики : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02. Київ, 2005. 40 с.
10. Крутій К. Л. Теорія і практика формування граматично правильного мовлення в дітей дошкільного віку : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02. Київ, 2005. 42 с.
11. Луценко І. О. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх вихователів до організації комунікативно-мовленнєвої діяльності дітей старшого дошкільного віку : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2013. 44 с.
12. Наукова школа А. М. Богуш «Українська дошкільна лінгводидактика». *Logos Ukraine*. URL: <http://logos-ukraine.com.ua/project/index.php?id=2773&project=nued6> (дата звернення: 25.04.2026).
13. Наукова школа академіка Алли Богуш : колективна монографія. Ч. 2 / упоряд. і заг. ред. А. М. Богуш. Івано-Франківськ : НАІР, 2024. 380 с.
14. Степанова Т. В. Теорія і практика переддошкільної освіти в Україні (кінець XIX – початок XXI століття) : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01. Київ, 2011. 40 с.
15. Трифонова О. С. Науково-методична спадщина Алли Богуш у контексті інноваційного освітнього простору українського дошкілля. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки*. 2024. Вип. 56. С. 106–112. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2024-3-56-106-112>

References

1. Bohush, A. M. (2007). *Doshkilna linhvodydaktyka: teoriia i metodyka navchannia ditei ridnoi movy [Preschool linguodidactics: Theory and methodology of teaching children their native language]*: pidruchnyk. Kyiv: Vyshcha shkola [in Ukrainian].
2. Bohush, A. M. (2023). Intehrovanyi pidkhid u doshkilnii osviti: moda chy vymoha chasu? [Integrated approach in preschool education: Fashion or demand of the time?]. *Naukovyi visnyk Pivdenoukrajns'koho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho [Scientific Bulletin of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky]*, 3 (144), 121-127 [in Ukrainian].
3. Bohush, A. M. (2017). Suchasnyi pidkhid do modernizatsii navchalno-vykhovnoho protsesu vyshchoi shkoly [Modern approach to modernization of the educational process in higher education]. *Nauka i osvita [Science and Education]*, 5, 14-18. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-5-3> [in Ukrainian].
4. Bohush, A. M., & Havrysh, N. V. (2006). *Metodyka orhanizatsii khudozhno-movlennievoi diialnosti ditei u doshkilnykh navchalnykh zakladakh [Methods of organizing artistic and speech activity of children in preschool educational institutions]*: pidruchnyk dlia studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv. Kyiv: Slovo [in Ukrainian].
5. Havrysh, N. V. (2002). *Rozvytok movlennievotvorchoi diialnosti v doshkilnomu dytynstvi [Development of speech-creative activity in preschool childhood]*. (Extended abstract of D diss.). Kyiv [in Ukrainian].
6. Hnizdilova, O. A. (2013). Diialnist ukrainskoi naukovo-pedahohichnoi shkoly doshkilnoi linhvodydaktyky [Activities of the Ukrainian scientific and pedagogical school of preschool linguodidactics]. *Zbirnyk naukovykh prats Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Pedahohichni nauky [Collection of scientific works of Kherson State University. Pedagogical Sciences]*, 64, 10-15 [in Ukrainian].
7. Hnizdilova, O. A. (2024). Profesiina pidhotovka maibutnykh mahistriv doshkilnoi osvity v protsesi vyvchennia osvitnoho komponentu «Naukovi shkoly u haluzi doshkilnoi osvity» [Professional training of future masters of preschool education in the process of studying the educational component "Scientific schools in the field of preschool education"]. In O. A. Hnizdilova (Ed.), *Innovatsiinyi potentsial profesiinoi pidhotovky maibutnykh fakhivtsiv u haluzi doshkilnoi osvity [Innovative potential of professional training of future specialists in preschool education]*: kolektyvna monohrafiia (pp. 131-169). Poltava: PNPUI imeni V. H. Korolenka [in Ukrainian].
8. Yotka, V. V. (2023). Do sutnosti poniattia «naukova shkola» [On the essence of the concept of "scientific school"]. *Naukovi zapysky. Psykholoho-pedahohichni nauky (Nizhynskyi derzhavnyi universytet imeni Mykoly Hoholia) [Scientific Notes. Series "Psychological and Pedagogical Sciences" (Nizhyn Mykola Gogol State University)]*, 1, 7-13. DOI: <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2023-PP-1-7-13> [in Ukrainian].
9. Kotyk, T. M. (2005). *Teoretyko-metodolohichni zasady stanovlennia i rozvytku ukrainskoi doshkilnoi linhvodydaktyky [Theoretical and methodological foundations of the formation and development of Ukrainian preschool linguodidactics]*. (Extended abstract of D diss.). Kyiv [in Ukrainian].
10. Krutii, K. L. (2005). *Teoriia i praktyka formuvannia hramatychno pravylnoho movlennia v ditei doshkilnoho viku [Theory and practice of forming grammatically correct speech in preschool children]*. (Extended abstract of D diss.). Kyiv [in Ukrainian].
11. Lutsenko, I. O. (2013). *Teoretyko-metodychni zasady pidhotovky maibutnykh vykhovateliv do orhanizatsii komunikatyvno-movlennievoi diialnosti ditei starshoho doshkilnoho viku [Theoretical and methodological foundations of training future preschool teachers for organizing communicative and speech activity of senior preschool children]*. (Extended abstract of D diss.). Kyiv [in Ukrainian].
12. Logos Ukraine. (n.d.). *Naukova shkola A. M. Bohush «Ukrainska doshkilna linhvodydaktyka» [Scientific school of A. M. Bohush "Ukrainian preschool linguodidactics"]*. Retrieved from <http://logos-ukraine.com.ua/project/index.php?id=2773&project=nued6> [in Ukrainian].
13. Bohush, A. M. (Ed.). (2024). *Naukova shkola akademika Ally Bohush [Scientific school of Academician Alla Bohush]*: kolektyvna monohrafiia (Part 2). Ivano-Frankivsk: NAIR [in Ukrainian].
14. Stepanova, T. V. (2011). *Teoriia i praktyka peredoshkilnoi osvity v Ukraini (kinets XIX – pochatok XXI stolittia) [Theory and practice of preschool education in Ukraine (late 19th – early 21st century)]*. (Extended abstract of D diss.). Kyiv [in Ukrainian].
15. Tryfonova, O. S. (2024). Naukovo-metodychna spadshchyna Ally Bohush u konteksti innovatsiinoho osvitnoho prostoru ukrainskoho doshkilnia [Scientific and methodological heritage of Alla Bohush in the context of the innovative educational space of Ukrainian preschool education]. *Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka. Pedahohichni nauky [Bulletin of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University. Pedagogical Sciences]*, 56, 106-112. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2024-3-56-106-112> [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції
авторського матеріалу 11.05.2026